

scheidt ons steeds meer af van onzen hemelschen oorsprong en hemelsche roeping. Als straks, als vrucht van uitgepuhde, de vrede weer mag keeren, zal er in heel 't samenstel van ons menschelek leven zulk een achteruitgang, zulk een geestelijke mindering te betreuren zijn. Vooral thans hebben we daarom aan het getuigenis, dat van 't Kerstwonder uitgaat, zoo dubbele behoefte. Zelfs op het slagveld is dit ervaren. Dan verlokte het Kerstfeest tot een gevechtspauze. Er werd op 't slagveld weer van Bethlehem gezongen, en op meer dan één plek van den wereldstrijd is 't beleefd, dat men van weerszijden dien dag elkander naderde, en dat men 't zwaard opstak om saam den jubelzang van Bethlehem aan te heffen. Thans schreef de wederzijdsche verbittering zoo pijnlijk voort, dat er bijna niet meer op zulk een Kerst-intermezzo te hopen valt. Doch juist daarom moet in ons de drang te sterker zijn, om in ons, God zij dank, nog neutrale volk, den jubel voor Bethlehem met te inniger dank en te warmer bezieling ook op het nu naderend Kerstfeest aan te heffen. Het is zoo, we zijn nog neutraal, maar ontsluit er daarom toch het oog voor, wat eenzijdigen hartstocht de oorlogsbuiten onze grenzen ook ten onzent in zoo menigen kring heeft aangevuurd. Wie neutraal mag blijven, ziet zich steeds een kans op geldelijk gewin geboden, die wel niet allen ten goede komt, maar toch duizenden geluk belooft. Het daardoor geboden gewin veroordeel ik daarom niet, maar gevoeld en beleefd moet dan toch worden, dat zulk grof gewin zoo licht het hart aan de materie bindt, zoodat bijna angst velen bekruipd als de vrede te naderen schijnt, angst dat met den terugkeer van den vrede allicht dat ongewone profijt hun onttrokken zou. Diep zondig is de daardoor in ons gewekte trek van 't hart, en ook daarom spreekt de nadering van het Kerstfeest ons met zoo heiligen ernst toe. Met vertroosting voor wie door den ontzettenden oorlog achteruitgang leed, maar ook met bestraffing voor wie er door won en zich verrijkte, en er den band met zijn heiligen God door verslappen liet. Kon men de schare van deze met schat en geld verrijkten op den komenden Kerstdag naar Bethlehem leiden, om hen op die heilige plekken Kerstjubel te doen beluisteren, vanzelf zou het egoïsme zijn hoogen toon verliezen, en zouden ze in het Engelenlicht zich pogen te verzoenen met hun God. Doch al valt hier niet aan te denken, in heiligen ernst mag toch ook uit onzen kring de bede opgaan, dat onze God ons van het aardse los moge maken, om ons aan het hemelsche onlosmakelijk te binden. Ook tot ons hart, ook al ware het schuldig geworden, moet van den Kerstjubel een heilighen uitgaan, die ons van de wereld weer losmaakt, en ons in het Kindeke van Maria weer voor eeuwig bindt aan den God van alle genade.

Dr. A. K.

„Wees gegroet, gij begenadigde!“ (KERSTFEEST 1918.)

En de engel, tot haar ingekomen zijnde, zeide: Wees gegroet, gij begenadigde; de Heere is met u; gij zijt gezegend onder de vrouwen. Lukas I: 28.

De ongelijke bedeling die van Godswege ons, kinderen der menschen, toekomt, spreekt wel in niemand sterker dan in Maria, de moeder des Heeren. Slechts aan één vrouw kon het geheel eenig voorrecht te beurt vallen, om het heilig Kindeke in haar schoot te dragen en aan haar moederborst te verkwikken; en ook nu nog mag gezegd, dat er geen vrouw onder alle vrouwen der volken geweest is, aan wie hogere eere werd toegekend.

Van Roomsche zijde is dit zelfs op eenzijdige wijze overdreef, terwijl omgekeerd allicht van ons kan gezegd worden, dat we, in reactie tegen Rome's overdrijving, de Moedermaagd te zeer naar den achtergrond droegen. Zij 't toch al, dat de Christus zelf, toen 't niet anders kon, zijn moeder terugwees, aan het Kruis is toch de hogere genade over haar uitgesproken, en om Jezus wille voegt 't toch ook ons, een vrouw te eeren, die van Godswege onder alle vrouwen in alle geslachten, tot de hoogste eere verkozen was. Niet natuurlijk alsof het hooge in den Christus door hem van zijn Moeder zou ontvangen zijn; het hooge in den Zoon Gods was in het Zoon-schap zelf en in de heilige ordinantie Gods gelegen. Maar al is 't dan ook, dat niemand de hogere en heilige eigenschappen van den Christus uit Maria zal pogen af te leiden, alsof deze eigenschappen eerst in Maria waren, en uit haar in den Christus zijn overgegaan, toch gevoelen we allen, dat Maria een enig-hoog staande vrouw moet geweest zijn, dat haar de eere is toebedeeld de moeder van den Christus te mogen zijn.

Reeds onder de vooraanstaande persoonlijkheden onder de kinderen der menschen gevoelt men, hoe de moeder van een Petrus, de moeder van een Johannes, en zoo veel meer, rijke geëtioging moeten gesmaakt hebben, toen ze ontwaarden tot wat heilige roeping haar zoon was uitverkozen; doch hoe hoog men de vreugde die hier in spreken kon, ook schatten moete, toch valt 't alles schier in 't niet weg, zoo ge, met de moedervreugde die deze ons onbekende vrouwen genoten, vergelekt de geheel eenige genade die aan de Moedermaagd ten deel viel.

Den Zoon Gods in zich te mogen ontvangen, hem negen maanden lang in haar schoot te mogen dragen, uit zich als eigen kind te zien geboren worden, hem aan haar borst gezogd, en als eigen lieveling omhelsd te hebben, het is zulk een geheel eenige heerlijkheid geweest, dat we ons op aarde nauwelijks een andere zielevreugde denken kunnen, die met wat Maria ten deel viel ook maar te vergelijken was.

Te meer grijpt dit geheel eenig voorrecht, dat aan Maria ten deel viel, bij alle nader indaken u aan, omdat 't zoo uit alles spreekt, hoe Maria zelve hieraan niets toebracht, en hoe het louter en eenigzinnig een uitverkiezende genade van haar God is geweest, die haar tot deze gansen eenige en met niets anders te vergelijken heerlijkheid riep. Eer Gabriel haar de heilige boodschap bracht, was er niets dat haar over wat te volmen stond, kon doen zinnen of peinen. In den volmen

zin des woords bespeurt men dan ook, hoe de genadige boodschap die Gabriel haar bracht, voor Maria in ieder opzicht een onnaspeurlijke verrassing is geweest. Zij leefde in Nazareth als maagd onder de andere vrouwen in haar omgeving. Ze stond niet hoog in aanzien door haar maatschappelijke positie. Ze rekende mede onder den kleinen burgerlijken stand. En niets wees er op, dat zulk een geheel eenige en verrukkelijke eere haar zou te beurt vallen.

Ook bij Maria werkte niet anders dan verkiezende genade. Het was God Almachtig die onder de honderd en meer jonge maagden, die in Nazareth onderling verkeerden, geen der andere, maar juist haar tot deze hoogste eere riep en tot deze geheel eenige bestemming gekozen had. Zij verstond 't dan ook zelve niet, wat ze zoo plotseling hoorde dat haar te beurt viel, en toen ze straks naar Elisabeth toog, wyl ze vernomen had wat aan deze bejaarde vrouw overkomen was, kon ze zich bij Elisabeth niet anders dan in de zalige gedachte bevonden hebben, dat hoe hoog ook de genade was, die aan Elisabeth ten deel viel, toch de haar beschoren gelukzaligheid boven wat aan Elisabeth ten deel viel, zoo verre uitging.

Zoo kennelijk komt 't in de onderscheiding tusschen Elisabeth en Maria dan ook uit, hoe 't onze God is, die geheel onafhankelijk van ons wenschen en begeeren, over de plaats die we in het leven zullen innemen, beschikt. Er is voor een jonge maagd geen hogere eere denkbaar, dan hetgeen in Nazareth door den engel Gabriel aan Maria als haar straks intredende eere werd aangekondigd. Er zullen allicht ook onder de andere jonge maagden in Nazareth, of in Bethlehem en Jeruzalem, geestelijk hoogstaande personen geweest zijn, die op zichzelf in niets beneden Maria stonden. Waarom is nu Maria tot die hoogste eere verkozen, en zijn 't die andere niet? Van zelf kan hierin niet anders spreken, dan Gods onderscheidende verkiezing en genade. Het zijn niet Maria's ouders geweest die haar uitverkozen. Aangenomen mag natuurlijk, dat haar geslacht hoog stond, en dat de erfenis, uit haar geslacht haar toegekend, haar met geestelijke gaven verrijkt had. Doch dit was evenzo het geval geweest met tal van jonge maagden uit Davids geslacht, die in de voorafgaande eeuwen het geslacht voortplantten. Maar hier is een keuze uit de vele gedaan. Hier is één eenige jonge maagd uit de honderden van haar geslacht uitverkozen, en die uitverkiezing rustte niet op wat in Maria, krachten haar eigen natuur, school, maar eenigzinnig op de verkiezende waardschatting en hoogstelling, die haar van Godswege toekwam.

Ja, hier bleef het niet bij. Wie als jonge maagd tot zulk een eere verkozen wordt, om moeder van den Zoon des menschen te moge worden, staat van zelf bloot aan ongemeeene verleiding, om zich op die eere te verheffen, er eigen grootheid in te zoeken, en zich hoog onder de vrouwen van haar omgeving te gevoelen. Nu leest ons het Evangelie-verhaal ongetwijfeld, dat Maria een enkel maal haar juiste positie niet geheel doorzien heeft, en zich over den Christus als haar zoon zekere machtsbeschikking toeschreef, die min-just was opgevat. Het sprak dan ook van zelf, dat Maria aanvankelijk niet het volle inzicht had noch in de betekenis van den Christus, noch in de juiste verhouding die haar tegenover den Zoon Gods en den Heiland der wereld voegde. Vandaar de terechtwijzing die haar wel ten deel moest vallen. Maar dit daargelaten, is en blijft toch de geheele verschijning van Maria tot zelfs aan het Kruis van Golgotha u op alle manier boeien en aantrekken.

Zoo ontwaart ge het in Maria's wonderen leven, dat het God niet belieft, alle kinderen der menschen op één lijn te stellen, opdat ze zelve door eigen gedrag en eigen keuze zich den levensweg bepalen zouden. Zoo ooit bij iemand, dan ontwaart ge 't bij Maria, hoe 't onze God is, die voor ons kiest, en het pad onzes levens bepaalt. Het is niet alzo, dat alle kinderen der menschen voor God op één lijn zouden staan en onderling gelijk zouden wezen, tot ze straks zelve de keuze deden die voor hun toekomst besliste. Ook die eigen keuze telt mee, en kan niet buiten rekening blijven. Maar achter die eigen keuze ligt toch de keuze die God voor ons doet. We zijn zijn creaturen. Hij beschikt over ons. En waar Hij ook een menschenkind van bijzondere gaven voor een bijzondere levensstaaf van noode heeft, daar wacht Hij niet op wat er naar aard en ontwikkeling zich aan zal bieden, doch daar grijpt Hij zelf in, daar doet Hij als God de keuze, en naar zijn keuze is, verleent Hij dan de gaven, en de gelegenheden, waaruit vanzelf de bereiking van het door Hem gestelde doel zal voortkomen.

Ten deele merken we dit gedurig. Reeds wezen we er op, hoe dit evenzo uitkomt in 't Apostolaat. Doch nergens spreekt deze vrijmachige keuze van Gods zijde zulk een enig en alles beheerschend uit als in de roeping van Maria door den Engel Gabriel. Waarom wendde zich Gabriel tot haar, en niet tot een andere maagd, waar er toch bij honderden en bij duizenden jonge maagden in Palestina en in de veratroofing onder de maagden Israels gevonden werden? En op die vraag nu is geen ander antwoord te geven, dan Gods vrijmachig bestel. Hij was het, die Maria uit het heilig geslacht had doen geboren worden. Hij was 't, die in haar een natuur en aard inschiep, gelijk die aan de Moeder van het heilig Kindeken voegde. Maria is hier in alles lijdelijk. Zij ondergaat het. Haar wordt 't beschoren. Zij is de onder alle maagden uitverkozen. En die haar verkoos en haar 't heilig Kindeken schonk, was de Heere, haar God.

Dr. A. K.

Amsterdam, 20 December 1918.

In de week, die komt, breekt weer ons heerlijk Kerstfeest aan om heel de Christelijke Kerk te wijzen op het Kindeke in Bethlehem geboren, welks komst naar luid der Engelenboodschap al den volke tot groote blijdschap wezen zal.

Want dat Kindeke was meer dan een Zienaar of Profeet, die nieuwe Godsopenbaringen ons brengen kwam; meer dan een genie, die met de schatten van kunst of wetenschap ons kwam verrijken; meer dan een wereld-veroveraar, die met geweld zijn heerschappij op aarde kwam vestigen. De naam reeds vóór zijn geboorte aan dat Kindeke gegeven, was *Jezus*, d.i. *Zaligmaker*. En om zalig te maken, wat verloren was, dat was het doel van zijn komst op aarde.

Daarom behoort dat Kindeke, al is het uit Israël geboren, niet aan één volk, is het niet de nationale held van Israël, maar is het de redder en verlosser der wereld, behoort het aan heel de menscheid. Alzoo lief heeft God de *wereld* gehad, dat Hij zijn eenig-geboren Zoon heeft gegeven, opdat een iegelijk, die in Hem geloofd, het eeuwige leven hebbe.

Bij de kribbe van Bethlehem valt daarom alle verschil in nationaliteit weg. Herders uit Efrata's velden en Wijzen uit het verre Oosten knielen in aanbidding bij dat Kindeke neer. Als Simeon in den Tempel liet in de armen houdt, jubelt en looft hij God: «Nu laat gij, Heere, uwen dienstknecht gaan in vrede naar uw woord, want mijne oogen hebben uwe zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor *al de volken*, een licht tot verlichting der Heidenen en tot heerlijkheid van uw volk Israël».

En al is dat Kindeke, toen het tot man opwies, eerst tot Israël gegaan, om de verlorenen schapen van het huis Israels te redden, toen het zijn taak op aarde volbracht had en naar zijn Vader in de hemelen weerkwam, was het laatste woord, dat Hij tot zijne discipelen sprak: gaat heen, predikt mijn Evangelie aan alle volken, hen onderwijzend en doopende in mijnen naam.

Zoo hebben de Apostelen de blijde boodschap, het Evangelie van de geboorte van het Kindeke, dat alleen de Zaligmaker is, tot alle volken gebracht. En de Apostel Paulus roemt het als de grootste openbaring der verborgenheid, dat in Christus de vijandschap tusschen de volken is te niet gedaan; dat de middelmur des afscheidsels is verbroken; dat in Hem noch Jood noch Heiden, noch Griek noch Barbar is.

Zoo heeft het Kerstfeest, dat weer aanbreekt, ook voor onze tijden ons zooveel te zeggen.

Voorreest, dat de bittere haat en vijandschap, die tusschen de Christen-volken van Europa is ontvlamd, die tot zo schrikkelijken oorlog heeft geleid en die, zelfs nu de strijd op de slagvelden beslist is, nog voortgaat den geest der volken te vergiftigen, lijnrecht ingaat tegen den geest van het Kindeke van Bethlehem, dat kwam om alle volken te zegenen, met elkander te verzoenen en de vijandschap te niet te doen. Er is geen schrijnender tegenstelling denkbaar dan tusschen hetgeen dat Kindeke van Bethlehem ons geleerd heeft en wat in onze dagen van volken, die zich naar dat Kindeke noemen, in woorden wordt beluisterd en in daden wordt gezien. In heidensche volken zou dat nog te verontschuldigen wezen, in Christen-volken niet. Het Kindeke van Bethlehem kwam niet om te heerschen, maar om te dienen; het kwam om zijn ziel tot een rantsoen te geven voor velen; het kwam om door zijn eigen voorbeeld te leeren, dat hij die een voorganger wilde zijn, aller dienenaar moest worden. En wat men thans ziet heerschen, is niet anders dan de zucht naar macht en geweld. Het Kindeke van Bethlehem kwam om als hoogste gebod ons te prediken: hebt mal-kanten lief, en in plaats van deze broederliefde wordt de bitterste haat onder de volken gevonden. Het kwam om ons te leeren, dat onder de Christenen geen wraakzucht heerschen mocht, dat men veeleer het kwade door het goede moest overwinnen, en de leuze van de staatkunde onzer dagen is steeds meer geworden het: oog om oog en tand om tand. En al heet het, dat men door strenge straf en boetedoening den oorlog voor goed uitbannen wil, de uitkomst zal toonen, dat wie den geest van Beelzebub door Beelzebub uitwerpen wil in plaats van door den geest van Christus, nog honderd-maal ergere geesten wakker roept. Daarom stijgt de bede op uit het hart, dat het Kerstfeest, dat door al deze volken weer gevierd zal worden, een beteren geest moge in het leven roepen. Er is bij de onderhandelingen over den nieuwen wapenstilstand zelfs door de socialistische leiders van Duitsland een zoo ontroerend beroep gedaan op het naderende Kerstfeest om aan te dringen op een spoedigen vrede, die weer aan de ellende der volken een einde zou maken. En wie stemt niet van harte met die bede in? Maar elke hoop om tot zulk een waarachtigen vrede, een vrede, die de volken weer verzoenen zal, te komen, is ijdel, wanneer de geest van Christus niet weer de overhand krijgt en naar zijn Woord niet geluisterd wordt. Indien alleen een staatkunde, die op wereldheerschappij voor zich zelf en op verlaging, knechting in slaafsche boeien en vernietiging van den tegenstander uit is, den vrede dicteeren zal, dan komt van den „vrede op aarde“, waarvan de engelen in Efrata's velden zongen, niets terecht maar wacht ons veeleer een nog banger en bitterder worsteling.

En niet minder komt ons Kerstfeest in de tweede plaats om ons te prediken, dat genezing van de krankheden, waaraan het leven der volken lijdt, alleen te vinden is in den terugkeer naar het Kindeke van Bethlehem, dat de Zoon der gerechtigheid is, onder wier vleugelen alleen genezing mogelijk is.

De oorlog, die achter ons ligt, heeft scherper en feller dan ooit in het licht gesteld, hoe innerlijk verrot het huis was, waarin we woonden. Niet alleen de staatkunde der machthebbers, heel het leven der volken was door het bederf aange-tast. In dat opzicht lijkt de tijd, waarin we leven, maar al te zeer op den tijd waarin Christus werd geboren. Ook toen was er een heerschappij, die heel de aarde aan zich onderwerpen wilde en de volken in banden gebonden hield. Ook toen bij uitwendigen schijn van welvaart en rijkdom steeds mokkender ontevredenheid bij de armen en ellendigen. Ook toen bij schitterenden bloei van we-

tenschap en kunst steeds meer ontaarding van het geestelijke en zedelijke leven. Een brandende dorst naar vernieuwing van heel het staatkundige en sociale leven had zich daarom van de volkeren meester gemaakt. Als met opgestoken hoofde zag de wereld, die aan de ijdelheid onderworpen was, naar den Verlosser uit. En aller blik was naar het Oosten gewend, vanwaar die Verlosser komen moest. Zoo is het ook in onze dagen. Het oude is veranderd en men wil op elk gebied nieuwe banen inslaan. De stem der historie roept ons machtig toe, dat een der beslissende oogenblikken in het leven der menscheid is aangebroken. Als in barenweeën wentelen zich alle volken om een nieuw leven voort te brengen. Machtige staten, die eeuwen getrotseerd hadden, storten in één dag uiteen. De geest van omwenteling heeft zich van de natie meester gemaakt. Het streft en worstelt alles om het oude van zich af te werpen en nieuwe vormen te zoeken, waarin een gelukkiger en beter leven mogelijk is.

Alleen, de blik wordt niet meer gewend naar het Oosten, vanwaar de Verlosser gekomen is. Het is niet meer dester van Bethlehem, die de wijzen onzer dagen leidt naar de kribbe van Bethlehem, om daar den Verlosser te zoeken. Het is de revolutiegeest, het is het socialisme, het is de anarchie, die de verlossing voor de volken brengen zal. In blinden waan volgen de volken dit dwaallicht na, en men ziet in Rusland, in Oostenrijk en in Duitsland waartoe dit de verdwaasde menscheid voert: een geheele ontbinding van de maatschappij; een vernieling van al wat het leven dragelijk maakt; hongersnood en ellende voor het volk; een uitmoorden van elkander; een verdierlijking van den mensch.

Moge daarom van de Kerk van Christus weer klaar en krachtig de roepstem uitgaan om de verbindende volken terug te roepen naar het Kindeke van Bethlehem, welks naam Vredevoorst is en dat alleen vrede ook in den socialen strijd ons schenken kan. Men heeft het Kindeke van Bethlehem den grootsten revolutionair en den grootsten socialist genoemd. In zekeren zin terecht. Dat Kindeke heeft de machtigste omwenteling op aarde tot stand gebracht, alleen niet door geweld, maar door den Geest, die van Hem uitging. En dat Kindeke heeft een gemeenschap gesticht van broeders en zusters, de broederschap der geloovigen, waarvan het socialisme slechts het spiegelbeeld en de caricatuur is.

Voor de volken, die in schaduwen des doods verzonken liggen, is er geen licht, geen waarachtig licht te vinden, dan bij het Kindeke van Bethlehem, den Opgang uit de Hoogte, waarmede God ons bezocht heeft, en dat alleen op het pad des vredes onze voeten richten kan.

De geest der revolutie.

De geest der revolutie, die thans rondwaart onder de volken, staat lijnrecht tegenover den Geest van God.

Niet door menscheit, maar door God den Heere is het gezag ingesteld. Daarom zegt de Apostel: «Alle ziel zij de machten, over haar gesteld, onderworpen, want er is geen macht dan van God, en de machten, die er zijn, zijn van God verordend, alzoo, dat die zich tegen de macht stelt, de verordening van God wederstaat; en die ze wederstaat, zullen een oordeel over zich zelf halen».

Dat het gezag, juist omdat het door God verordend is, niet onbeperkt is, spreekt van zelf. De absolute souvereiniteit komt alleen aan God toe, en geen mensch op aarde heeft een absoluut gezag over den ander. Juist Calvijn, die het meest beslist voor deze erkenning van het door God gestelde gezag der Overheid is opgekomen, heeft niet minder beslist geleerd, dat dit gezag niet onbeperkt is en dat, wanneer een tyranniek vorst zijn volk uitmoorden wil, de lagere Overheidsgroepen is dit geweld te wederstaan en desnoods zulk een vorst af te zetten. Maar het recht van het volk zelf, d.w.z. van de onderdanen, om dit te doen, heeft Calvijn nooit erkend, maar veeleer bestreden.

Reeds daarom gaat het beroep, dat men van socialistische zijde gedaan heeft op de „revolutie“ in Nederland, toen onze vaderen Philips hebben afgezworen, om daarmede hun misdadigen aanslag op het wettige gezag goed te pleiten, niet op. Niet een opwerping volksbende heeft Philips van den troon vervallen verklaard, maar de Staten-Generaal, die de Overheidsmacht mede uitoefende, heeft den tyranniek vorst afgezworen, niet omdat men een andere staatsmacht wilde invoeren, maar omdat de Vorst de privilegien, door hem zelf bezworen, geschonden en de vrijheid der religie in bloed had onderdrukt. De opstand ging niet tegen het gezag als zoodanig, maar alleen tegen den drager van het gezag, die dit op de meest tyrannieke wijze misbruikt had.

Daarin ligt dan ook het principieele verschil tusschen wat bij onzen worstelstrijd met Spanje is geschied en wat in onze dagen in Rusland, in Oostenrijk-Hongarije en in Duitsland wordt gezien. Van een tyranniek vorst, die de grondwet door hem bezworen schond, was hier geen sprake. Nog veel minder daarvan dat de Overheid zelf door haar wettige organen zulk een vorst afzette en door een ander verving. Het was een revolutionnaire volksgroep, die buiten alle wettige orde om, zich van de regering met geweld meester maakte, den wettigen vorst tot altreden dwong en een geheel andere staatsorde invoerde.

Zulk een revolutionnaire daad nu kan van Christelijk standpunt nooit worden goedgekeurd. Wat daarin zich openbaarde was de *geest der revolutie*, die ook bij de Fransche omwenteling aan het woord was

en waartegen toen elk Christen protesteerde. En het is wel een bedenkelijk verlies, dat van zulk een protest van Christelijke zijde nu nauwelijks meer sprake is. Dat in heel Duitsland alle vorsten goed-of- kwaadschiks gedwongen werden hun abdicatie te tekenen, zonder dat tegen deze daad een stem zich verhoef, toont wel, hoe weinig van de ordinantie Gods hier meer wordt verstaan.

Dat deze geest van revolutie, eenmaal losgelaten, in heel het maatschappelijk leven doorwerkt en overal er op uit is, om het *gezag* door God gesteld, neer te halen, toont niet alleen het voorbeeld van Rusland, maar evengoed van Duitsland, ook al treedt hier de revolutie minder verwoestend op.

In het leger gebieden niet meer de generaals en officieren, maar de *soldaten*. Ze vormen raden, en de officieren hebben aan deze door de gewone soldaten gekozen raden te gehoorzamen.

De arbeiders in de fabrieken staan niet meer onder degenen van wie het bedrijf uitgaat, maar zij nemen de macht in handen, vormen „arbeidersraden“, en aan deze raden hebben degenen, die vroeger bevelen, nu te gehoorzamen.

Op de scholen vindt dit voorbeeld reeds navolging, en men leest, dat de leerlingen bij elkander komen, evenzo „leerlingenraden“ vormen en dat deze aan de leermeesters en onderwijzers voorschrijven, hoe op school zal worden gehandeld.

Straks zullen de kinderen in het gezin „kinderraden“ vormen, die aan hun ouders zullen bevelen gaan, hoe zij voor hun onderhoud hebben te zorgen, welke vrijheden zij hun hebben toe te staan en welke straffen zij zullen mogen uitdelen. Een vader en moeder, die zich aan deze bevelen niet houdt, zal worden afgezet.

Zoo kan men de geheele lijn vervolgen van het hoogste tot het laagste gezag toe; van den vorst, die over het volk regeert, tot den huishoofd, die te zeggen heeft over zijn dienstpersoneel.

Het wordt precies de omgekeerde wereld. Ook in onze Christelijke kringen mag men daarom wel met ernst toezien, dat al wat dezen geest van revolutie voeden kan, toch zoo beslist en principieel mogelijk worde wederstaan.

Al staat de tijd, waarin we leven, voor nieuwe eischen, en al mag, naar het schoone woord van onze Koningin, van reactie geen sprake wezen, en al moet alles gedaan worden om in de sociale noodden van het volk te voorzien, aan den boezen geest om het door God gestelde gezag neer te halen, in wat vorm en onder wat voorwendsel ook, mag geen oogenblik voet worden gegeven.

Er zijn in dit opzicht, helaas, niet onbedenkelijke teekenen, zelfs in Christelijke kringen.

Sta daarom tegenover elke verleiding, die van dezen geest der revolutie uitgaat, het woord van den Apostel: Alle ziel zij de machten over haar onderworpen.

Want wie de macht wederstaat, wederstaat de ordinantie Gods.

En — het droeve voorbeeld van Rusland leert het ons — wie de ordinantie Gods wederstaat, zal over zichzelf wel een schrikkelijk oordeel halen.

Gemeenschappelijke diensten

Naar het schijnt is het op sommige plaatsen voorgekomen, dat op den gemeenten biddag door de Regering 28 November uitgeschreven, niet elke gemeente in haar eigen kerkgebouw saamkwam, maar een gemeenschappelijke dienst werd georganiseerd, waar modernen, ethischen en orthodoxe predikanten optraden, om toespraken te houden en in het gebed voor te gaan.

Een onzer lezers vraagt ons, of zulke gemeenschappelijke diensten op zulk een nationalen biddag zijn goed te keuren.

Ons antwoord daarop is, dat ze niet alleen niet goed te keuren zijn, maar dat het althans voor degenen, die aan Gods Woord vasthouden, onmogelijk is aan zulke gemeenschappelijke diensten deel te nemen. De Apostel heeft gezegd, dat wie een ander Evangelie brengt, dan door hem gepredikt werd, al was het een engel uit den hemel, vervloekt is, en dat men een ketterchen prediker zelfs in zijn huis niet ontvangen zal. En hoe zal men dan met degenen, die het Evangelie der Schrift verwerpen, de fundamentele waarheden der Schrift prijs geven en in Christus niets dan een mensch zien, saam gaan vergaderen en saam gaan bidden in een *kerkelijke* samenkomst? Wat gemeenschap is er op kerkelijk gebied mogelijk tusschen hen, die Christus als Zaligmaker verwerpen, en hen, die in Hem alle heil en genade vinden? Hoe zal men gemeenschappelijk bidden in een kerkelijke samenkomst, — waar elk gebed in den naam van Jezus moet gedaan worden en alleen dan verhoord zal worden, — wanneer dit gebed gedaan wordt door hen, die in den naam van Christus niet bidden kunnen, omdat zij aan geen voorbede van Christus voor den troon van God gelooven?

Niet elk gebed met andersgeloovigen is daarom af te keuren. In gemeenteraadszittingen wordt gemeenschappelijk gebeden, om daarmede te belijden, dat alle wijsheid, voor de regering der gemeente noodig, van God den Vader der lichten afdaalt. Zulk een gebed is dan een formuliergebed, dat van te voren is opgesteld en waarvan men dus weet, wat de inhoud zal wezen. En hier beweegt het gebed zich op het politieke terrein, waar alle burgers in kunnen meestemmen, zooveel ze nog in God gelooven.

Maar in de Kerk staat de zaak geheel anders, omdat men hier op heilig terrein staat en de Kerk de gemeente van Christus Jezus is. Het gebed draagt daardoor van

zelf een and bidt om de niet anders offer aan 't biddag, was en om afwet wordt, kan den naam v zal men da optreden de Christus ver

Het schijnt baar, dat ge een Kerkeraa Kerken aan bijeenkomst. eigen kerk gehouden.

Mocht dit een protest is, zeer gewel de hem verstaat van en verdient te worden te

Het is w slapping ook. Eerst gaan Kerk kerke een Kerkera de Hervorm hem een g houden. Was

Onze

Niet ten in de *romin* orde gesteld legerpredikan zal krijgen, b predikant of treden in de rang en tite kader van h mede als 't zal worden i

Op zich i zeker niet ge terecht er op titel en majoi krijgt, toch schen hem e roepen, waar lijdt. Een s altoos zich officier. Ook een officier hand. En t tusschen v leger — de geen sprake. veel te veel i die als offic van zelf een soldaat. Hij l

En niet dat juist doo voorstelling i kant in die optrad en di En die indr Een predikar van een gen Christus en duidelijk te d titel als in zij leger behoort bestuur optr gezonden en

Nu is het deze zaak za was men du daarin optr worden opgr Regering b tegenover de een zekere recht gaf op waardeert me is zeker niet veldpredikers behoort er oo een einde te

De is

Een onzer woorden van beloofd wor kind in de z al onderwij wijzen, allee doopgetuigen, evenzeer.

Zoo eenvou evenwel niet wordingsgesch dat de woort onderwijzen of op de ouder de ingevoegd wijzen op de zaak zelf wi het kind in wijzen, of v kunnen, het geroepen om hun kinderen en plicht rust zelf rechtstree ander laten d onderwijzen k sprake zijn, t mede bij den naast de ouc treden daarbij op. De woord zien dus uits en behoorden de belofte afle

Alleen moe het oog houe niet bedoeld staan, maar w stond, nl. fam